Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sotekeskusrakenne 2030

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tarveperusteinen palveluverkko / nykytila 2026

- 9.2.2026 valtuusto päätti sosiaali- ja terveyspalvelujen tarveperusteisesta palveluverkosta. **Sosiaali- ja terveyskeskuksissa** on laaja palveluvalikoima. **Sosiaali- ja terveysasemilla** palveluvalikoima on suppeampi. **Sosiaali- ja terveyspisteissä** palvelut ovat tarpeenmukaisina.
- Sosiaali- ja terveyskeskukset: Alajärvi, Alavus, Kauhajoki, Kauhava, Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka ja Lapua
- Sosiaali- ja terveysasemat: Jalasjärvi, Ähtäri, Isokyrö, Teuva
- Sosiaali- ja terveyspaiteet sekä liikkuvat palvelut: Evijärvi, Kortesjärvi, Alahärmä, Ylihärmä, Lehtimäki, Jurva, Isojoki, Karijoki, Ylistaro, Peräseinäjoki, Soini, Kuortane, Vimpeli, Lappajärvi

1) sosiaali- ja terveyskeskukset

Lääkärien vastaanotot
Hoitajien vastaanotot
Diagnostiset palvelut, mm. kuvantaminen ja laboratorio
Kiirevastaanotto arkisin
Vuodeosasto (pois lukien Lapua, Kurikka ja Ilmajoki)
Kotisairaala ml. päiväsairaala
Kuntoutuksen palvelut
Suun terveydenhuollon palvelut
Mielenterveys- ja riippuvuushoidon palvelut
Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
Äitiys- ja perhesuunnitteluneuvola
Lastenneuvola
Kasvatus- ja perheneuvola

2) sosiaali- ja terveysasemat

Hoitajan vastaanotto
Tarpeenmukainen lääkärin vastaanotto
Tarpeenmukainen laboratorion näytteenotto
Tarpeenmukainen suun terveydenhuolto
Tarpeenmukaiset kuntoutuspalvelut
Tarpeenmukaiset mielenterveys- ja riippuvuushoidon palvelut
Tarpeenmukainen sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
Tarpeenmukainen lastenneuvolapalvelu
Tarpeenmukainen kasvatus- ja perheneuvolapalvelu
Kotisairaala

3) *sosiaali- ja terveyspisteet sekä liikkuvat palvelut*

- Tarpeen mukainen laboratorion näytteenotto
- Tarpeen mukainen hoitajan vastaanotto
- Tarpeen mukainen sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- Tarpeen mukaiset lastenneuvolapalvelut
- Tarpeen mukaiset kotisairaalapalvelut

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Arviointiryhmän 9.9.2026 toimenpide-ehdotus

Arviointiryhmä ehdottaa hyvinvointialuelain 122 §:n tarkoittamana toimenpide-ehdotuksena, että hyvinvointialue hyväksyy vuoteen 2030 saakka ulottuvan taloussuunnitelman, jonka mukaisesti alijäämät tulevat käytettävissä olevan rahoitusarvion perusteella katetuksi viimeistään vuoden 2030 aikana.

Taloussuunnitelma rakentuu tällöin arviointiryhmän näkemyksen mukaan kohtuulliselle ja saavutettavissa olevalle, enintään 1,5 % keskimääräiselle nettokäyttökustannusten kasvu-uralle vuosina 2026-2030 ja muodostaa sitovan raamin tulevien vuosien toiminta- ja taloussuunnittelulle. Ehdotuksen lähtökohtana on alueen vuoden 2025 tilinpäätös.

Arviointiryhmä pitää perusteltuna, että vuoteen 2030 ulottuva taloussuunnitelma valmistellaan siten, että se voidaan hyväksyä aluevaltuustossa joulukuussa 2026, jotta suunnitelman toteuttaminen saadaan mahdollisimman nopeasti käyntiin.

Arviointiryhmän näkemys 2.10.2026

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen perusterveydenhuollon avovastaanottoverkko on rakenteeltaan pitkälti perinteisen kuntajaon mukainen ja palveluverkko on edelleen tiheä, kun otetaan huomiin alueen olosuhteet, kuten etäisyydet, tieverkko, ikärakenne ja väestön alueellinen jakautuminen.

Hyvinvointialueelle kunnilta siirtyneet tilakokonaisuudet koostuvat tällä hetkellä toimintaan nähden ylimitoitetusta tilamäärästä.

Alueella on perusteltua päättää ja toimeenpanna uusi palveluverkkosuunnitelma, jossa sote-keskusten ja muiden toimipaikkojen määrää edelleen merkittävästi karsitaan.

Vaasan hallinto-oikeus 30.9.2026

Hallinto-oikeus katsoo, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tarvetta on tarkasteltava koko hyvinvointialueen tasolla eikä kuntarajoihin tai yksittäisten paikkakuntien palveluiden käyttäjämääriin sidotusti.

Palvelujen yhdenvertainen toteuttaminen ei myöskään edellytä sitä, että palvelut järjestetään kaikilla paikkakunnilla samalla tavalla tai että jokaisella paikkakunnalla säilytetään oma kiinteä palvelupiste.

Hyvinvointialue voi järjestämisvastuunsa puitteissa päättää palveluverkkonsa rakenteesta ottaen huomioon hyvinvointialueen väestön tarpeet sekä palvelujen yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja tarkoituksenmukaisen toteuttamisen.

Yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuus ei edellytä sitä, että palvelut järjestetään hyvinvointialueen kaikissa osissa samalla tavalla tai yhtä lähellä niiden käyttäjiä.

Vaihtoehtoisia sote-palveluverkon sopeuttamismalleja 1/3

Nk. Juustohöylä

- Säilyttäisi nykyistä palvelurakennetta epätarkoituksenmukaisesti. Ei suuntaudu tulevaisuuteen/kehittämiseen, vaan nykyisen säilyttämiseen ja lopulta näivettämiseen.
- Palveluja tulee voida uudelleenkohdentaa johtuen alueen muutoksista esim. väestörakenteeseen liittyen.
- Uusia palvelutuotantotapoja tulee voida kehittää nykyresursseilla ja resursseja uudelleen kohdentamalla esim. tekniikan kehitys ja hyväksikäyttö.
- Tässä mallissa resursseja kohdennetaan olemassa oleviin seiniin, ei palveluihin.
- Henkilöstön saatavuus haasteellista pieniin yksiköihin.
- Taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen epätodennäköistä.
- Vaarantaa lopulta järjestämisvastuun toteuttamista.

Vaihtoehtoisia sote-palveluverkon sopeuttamismalleja 2/3

Sopeuttamisen suunniteltua voimakkaampi kohdentaminen erikoissairaanhoitoon

- Tarvevakioidut kustannukset erikoissairaanhoidossa ovat jo alle maan keskitason.
- Ei automaattisesti alenna kustannuksia, siirtää omaa tuotantoa ostopalveluihin muilta sairaaloilta. Kustannukset todennäköisesti nousisivat.
- Vaarantaisi vakavasti laajan päivystyksen sairaalan, jonka turvaamiseen sitouduttu hyvinvointialueen strategiassa.
- Erikoissairaanhoitoa ja perusterveydenhuoltoa ei voida enää erottaa kuten ”vanhassa maailmassa”, esimerkiksi yleislääketieteen osasto > toiminta on integroitunutta hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden mukaisesti.

Vaihtoehtoisia sote-palveluverkon sopeuttamismalleja 3/3

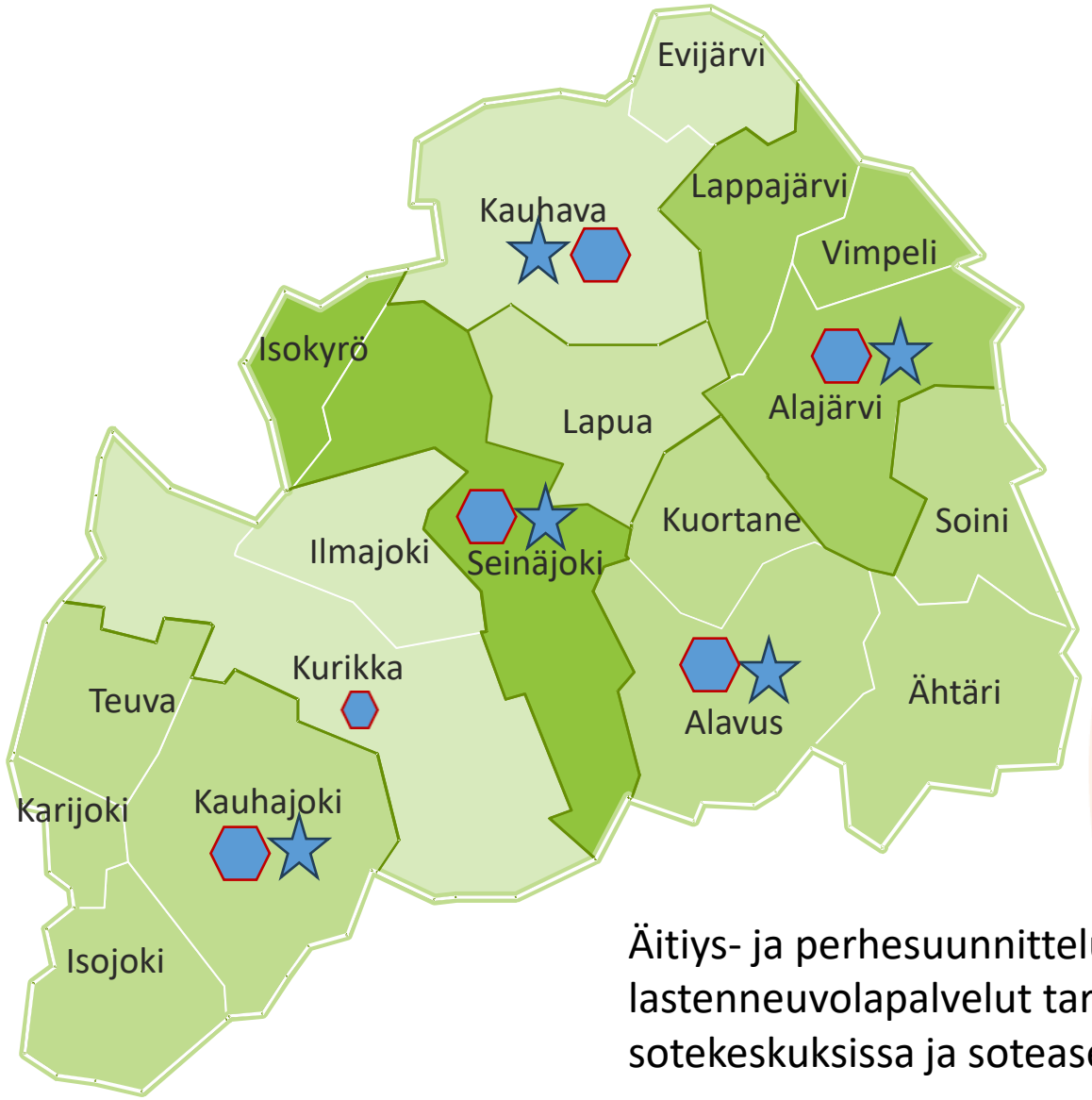
Nk. Sotekeskuspainottainen malli (esitetty malli)

- Turvaa laajat sotekeskuspalvelut kattavasti koko maakunnan alueella.
- Säästää seinistä, mahdollistaa vähenevien voimavarojen suuntaamisen palveluihin > kustannusvaikuttavin sopeuttamismalli.
- Sotekeskuksissa asiakkaalla monipuoliset tutkimusmahdollisuudet.
- Henkilöstön rekrytointi isompiin yksiköihin helpompaa > kollegat ja konsultoinnin mahdollisuudet.
- Toteuttaa olemassa olevilla resursseilla vaihtoehdoista parhaiten palvelujen yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja tarkoituksenmukaisen toteuttamisen väestön tarpeet huomioiden.

Etelä-Pohjanmaan sotekeskusrakenteen uudistuksessa huomioitua:

- **Palvelujen jatkuvuus.** Turvaamme asukkaiden tarvitsemat lakisääteiset sote-palvelut, vaikka asiointipaikka tai -tapa muuttuu. Sote-pisteiden palvelut siirtyvät sote-keskuksiin ja -asemille.
- **Palvelujen saavutettavuus.** Digitaaliset palvelut ovat ensisijainen asiointikanava. Usein tarvittavat palvelut ovat hyvin saavutettavissa, harvemmin tarvittavat voivat sijaita kauempana. Kiinteiden toimipisteiden rinnalla käytämme tarpeen mukaan vastaanottoon ja kirjaamiseen varattavia tiloja. Keskitetyt palvelut ovat kaikkien käytettävissä: päivystys, viikonlopun kiirevastaanotto, erikoissairaanhoito, sosiaali- ja kriisipäivystys sekä helikopteri. Asukkaat voivat asioida laajasti hyvinvointialueen palvelupisteissä.
- **Vaihtoehtoja asiointiin.** Liikkuvat ja digitaaliset palvelut täydentävät lähipalveluja. Digiasiointiin kuuluvat esimerkiksi chat, etävastaanotot, sähköiset lomakkeet.Liikkuvat palvelut:
  - Kotisairaala ja kotisaattohoito sekä ensihoidon palvelut
  - Kotona toteutettava kuntoutus
  - Suun terveydenhuollon pop up -palvelut kouluissa ja ikäihmisten asumisyksiköissä
  - Mammografia- ja irtosoluseulonnat sekä silmänpohjakuvaukset
- **Väestön tarpeet lähtökohtana.** Palveluverkossa huomioimme Etelä-Pohjanmaan vaihtelevan väestökehityksen, palvelutarpeet ja asiointisuunnat. Kohdennamme rajalliset resurssit tarkoituksenmukaisesti lakisääteisten palvelujen tuottamiseen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä ongelmien ennakointiin.
- **Toiminnan edellytykset.** Hyödynnämme tiloja tehokkaasti. Ratkaisuissa otamme huomioon kiinteistöjen kunnon, henkilöstön saatavuuden ja käytettävissä olevan rahoituksen.

Etelä-Pohjanmaan sotekeskuspalveluverkko 2030

Sote-keskus/ perhekeskus

Vuodeosasto

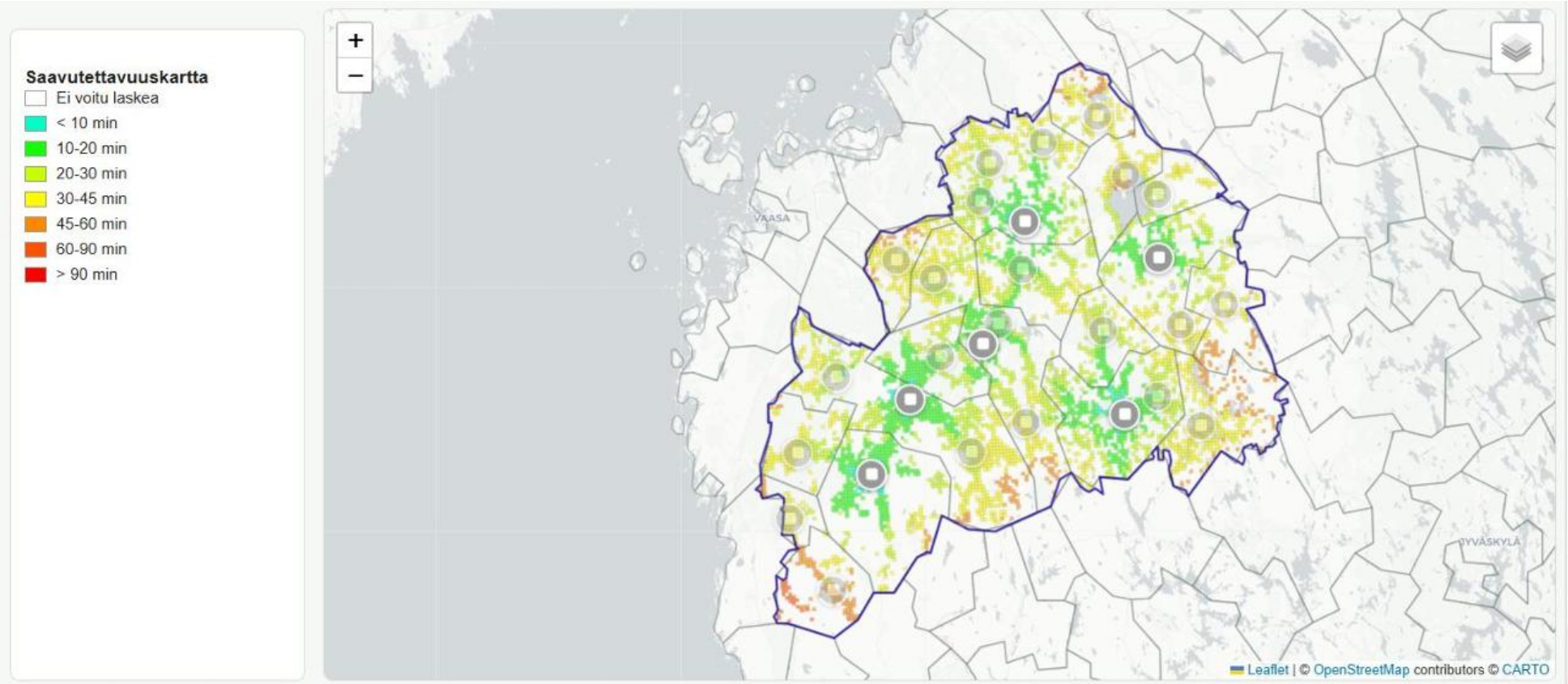
Sote-asema / perhekeskus

Äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolan palvelut sekä lastenneuvolapalvelut tarjotaan perhekeskuksissa, sotekeskuksissa ja soteasemalla.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Sotekeskusten ja -aseman saavutettavuus 2030

Sotekeskukset: Kauhajoki, Seinäjoki, Kauhava, Alajärvi, Alavus; soteasema: Kurikka
Väestöruutuihin ja tieverkostoon perustuva saavutettavuuslaskenta

Terveysasemat
6/28

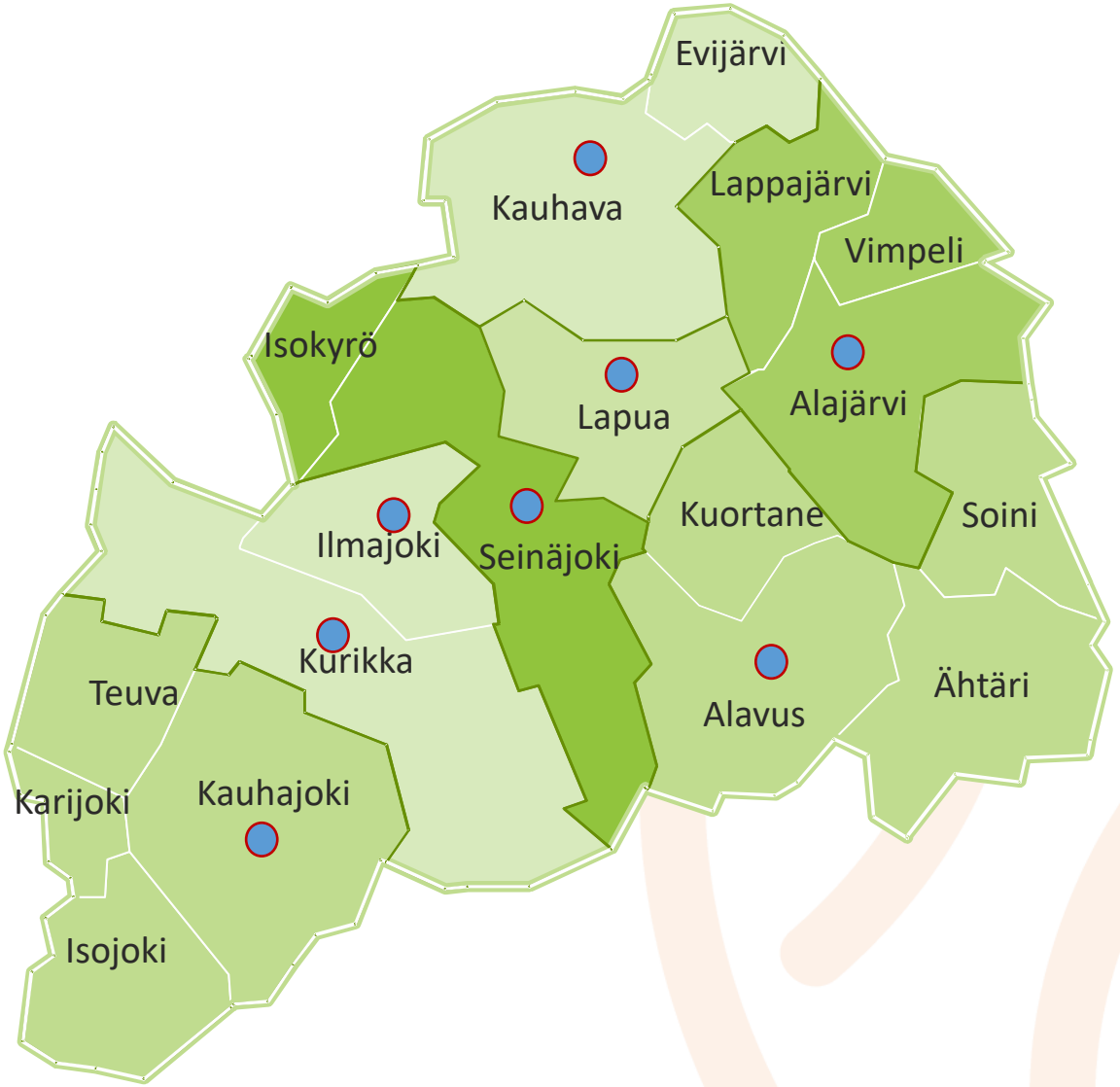
Matka-ajan keskiarvo (ruudut)
28.0 min
Mediaani (ruudut)
27.0 min

Matka-ajan keskiarvo (väestöpainotettu)
18.1 min
Mediaani (väestöpainotettu)
16.0 min
Mukana väestö, jolle matka-aika voitiin laskea.

Saavutettavuuslaskenta

- Laskenta perustuu matka-aikoihin 1km x 1km -väestöruuduista lähimpään palvelupisteeseen käyttäen tieverkostoa (OpenStreetMap).
- Matka-aikoja tulee tarkastella väestöpainotettuina arvoina, koska väestöruutujen asukasmäärissä on suurta vaihtelua.
- Verrattuna nykyiseen tilanteeseen (8 sote-keskusta ja 4 sote-asemaa) kuuden palvelupisteen palveluverkossa matka-ajat muuttuisivat seuraavasti:
  - Keskiarvo kasvaa 4,7 minuuttia: 13,4 min -> 18,1 min
  - Mediaani kasvaa 5 minuuttia: 11 min -> 16 min

Etelä-Pohjanmaan suun terveydenhuollon palveluverkko 2030

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Alustava aikataulu: Sosiaali- ja terveyspalvelut

Alkuvuosi 2027

Lapuan sotekeskuksen toiminta päättyy. Toimintoja siirtyy Seinäjoen sotekeskukseen.
Karijoen ja Isojoen sotepisteiden toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kauhajoen sotekeskuksessa.
Jurvan sotepisteen toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kurikan soteasemalla.
Soinin sotepisteen toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Alavuden sotekeskuksessa.
Peräseinäjoen ja Ylistaron sotepisteiden toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Seinäjoen sotekeskuksessa.
Alahärmän, Kortesjärven, Ylihärmän ja Evijärven sotepisteiden toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kauhavan sotekeskuksessa.
Lehtimäen, Vimpelin ja Lappajärven sotepisteiden toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Alajärven sotekeskuksessa.

Kevät 2027

Kuortaneen sotepisteen toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Alavuden sotekeskuksessa.
Teuvan soteaseman toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kauhajoen sotekeskuksessa.

Syksy 2027

Jalasjärven soteaseman toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kurikan soteasemalla.
Isonkyrön soteaseman toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Seinäjoen sotekeskuksessa.

2030

Ilmajoen soteaseman toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Seinäjoella sotekeskuksessa.*
Ähtärin soteaseman toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Alavuden sotekeskuksessa sen valmistuttua.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

* Toimenpide vaatii tilojen saneerausta.

Alustava aikataulu: Suun terveydenhuolto

2027

- Ylihärmän hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kauhavan sotekeskuksessa.
- Vimpelin hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Lappajärvellä.
- Teuvan hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kauhajoen sotekeskuksessa.

2028

- Isokyrön hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Seinäjoen sotekeskuksessa.

2029

- Jalasjärven hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Kurikan soteasemalla.

2030

- Lappajärven hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Alajärven sotekeskuksessa.
- Kuortaneen ja Ähtärin hammashoitoloiden toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Alavuden sotekeskuksessa.
- Ilmajoen hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Seinäjoen sotekeskuksessa. *
- Lapuan hammashoitolan toiminta päättyy. Palvelut tarjotaan Seinäjoen sotekeskuksessa. *

* Toimenpide vaatii tilojen saneerausta.

Etelä-Pohjanmaan sotekeskuspalveluverkon uudistuksen arvioituja vaikutuksia:

- Palvelujen saatavuus säilyy hyvänä. Sotekeskukset ja soteasema sijaitsevat hajautetusti koko maakunnan alueella.
- Palvelut ovat edelleen hyvin saavutettavia.
- Palvelujen haavoittuvuus vähenee.
- Palvelujen laadun varmistaminen helpottuu.
- Henkilöstön konsultaatiomahdollisuudet paranevat ja yksintyöskentely vähenee, työturvallisuus paranee.
- Pidemmät asiointimatkat voivat vähentää yksittäisten asiakkaiden palvelujen käyttöä.
- Laajenevat digitaaliset palvelut ovat kaikkien ulottuvilla ja mahdollistavat asioinnin kotoa.
- Henkilöstön matkustaminen vähenee.
- Henkilöstön riittävyys paranee ja rekrytointi moniammatillisiin yksiköihin helpottuu.
- Tukipalvelujen käyttö tehostuu.
- Tilat, laitteet ja henkilöstö ovat entistä tehokkaammassa käytössä.
- Ostopalvelujen, kuten vuokralääkärien, käyttö vähenee.
- Tilasäästöt merkittävät, palvelutuotanto ensisijaista.

Arvio henkilöstökulusäästöistä (pl. Diagnostiikkakeskus) vuositasolla vrt. 2026

Toimenpide	Säästö vuositasolla €
Lähiterveyspalvelujen henkilöstösäästöt	750 000
Kuntoutuspalvelujen henkilöstösäästöt	86 000
Virka-ajan ulkopuolisen kiirevastaanoton lopettaminen kaikissa sote-keskuksissa	322 000
Vuokralääkäreistä luopuminen Ilmajoella ja Lapualla	615 000
Muut vuokralääkärisäästöt vuosina 2028–2031	n. 300 000
Ilmajoen toiminnan siirto Seinäjoelle ja Ähtärin toiminnan siirto Alavudelle (2030)	500 000
Yhteensä	**n. 2 573 000**

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Diagnostiikkakeskuksen sopeuttamistoimet

- Laboratorion näytteenottopisteet keskitetään sotekeskuksiin ja soteasemalle. Näytteenotto jatkuu uudelleenjärjestelyjen ajan Ilmajoella, Ähtärissä ja Lappajärvellä.
- Laboratorioanalytiikka siirtyy mahdollisimman nopealla aikataululla keskussairaalan laboratorioon Seinäjoelle.
- Röntgentoiminta jatkuu yksiköissä, joissa vuosittainen kuvausmäärä ylittää 5 000 kuvausta. Näin ollen röntgentoiminta päättyy Ilmajoella ja Lapualla. Asiakkaan kokonaisvaltaisen tutkimuksen ja hoidon kannalta röntgentoiminta on olennainen osa sotekeskusten ja -aseman toimintaa.

Diagnostiikkakeskuksen sopeutustoimien säästöt

Yhteenveto kustannussäästöistä ehdotettujen muutosten jälkeen vuosille 2027 ja 2028

€	1.9.-31.12.2027	2028	Vuositason säästö verrattuna TA 2026
Radiologia yht.	41 133 €, josta	82 267 €, josta	123 400 €, josta
Vuokrat *	20 600,00 €	41 200 €	61 800 €
Laitehankinnat (yht. 680 000 €)**	45 333,00 €	90 667 €	136 000 €
Huolto + muu	5 533,00 €	11 067 €	16 600 €
Yksityisen myynnin lopetus ja UÄ-keskittämisen vaikutus	-30 333,00 €	- 60 667 €	- 91 000€
Laboratorio yht.	661 333 €, josta	1 322 667 €, josta	1 984 000 €, josta
Henkilöstö (yht. 1 448 000 €)	482 667 € (toteutuu alk. 1.9.)	965 333 €	1 448 000 €
Vuokrat *	77 187 €	154 375 €	231 562 €
Laitteet, reagenssit, kuljetukset jne. (käyttötalous)	141 146 €	282 292 €	423 438 €
Ylimääräinen näytekuljetus	-39 667 €	- 79 333 €	- 119 000 €
Yhteensä	**702 466 €**	**1 404 934 €**	**2 107 400 €**

* ks. Tilapalveluiden laskelma

**Tasapoisto 5 v

Säästö vuositasolla 1 814 038 € (pl. Vuokrat 293 362 €), josta **henkilöstösäästöt 1 448 000 €** vuositasolla

Mikäli lopetetaan ulkopuolinen myynti säästö 1 377 638 €

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kiitos

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue